OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TC.İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK Sınıf-12

KONU XX. YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ - SİYASİ DURUM

Osmanlı Devleti XIX. yüzyıldan itibaren Fransız İhtilali ve Sanayi İnkılabı'nın etkisiyle yaşanan gelişmeler karşısında çok zor durumda kaldı. Hem sömürgecilik rekabetinde olan Avrupalı devletlerin Osmanlı topraklarını işgale başlamaları, hem de devletin sınırları içerisinde yer alan azınlıkların isyanları Osmanlı Devleti'nin toprak kayıplarını artırmıştır.

II. Meşrutiyet'in İlanı

İngiltere ve Rusya'nın Reval'de bir araya gelerek Makedonya ve Boğazlar konusunda yaptıkları görüşmeler, İttihat ve Terakki Cemiyeti üyelerini tedirgin etmişti. Devleti dağılmaktan kurtarmak için bir an önce Meşrutiyet'in ilan edilmesi gerektiğini düşünen cemiyet üyeleri ayaklandılar. İttihat ve Terakki Cemiyetinin faaliyetleri neticesinde II. Abdülhamit yeniden Meşrutiyet'i ilan etti (23 Temmuz 1908) ve Kanun-ı Esasi (1876 Anayasası) yeniden yürürlüğe girdi.

Trablusgarp Savaşı

1870'de siyasi birliğini kuran İtalya, sömürgecilik rekabetine katıldı. Fransa; Tunus, Cezayir ve Fas'ı; İngiltere ise Mısır'ı işgal etmişti. İtalya da Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'daki son toprağı olan Trablusgarp'a yöneldi ve Osmanlı Devleti'ne ültimatom vererek bu toprakların kendisine teslim edilmesini istedi. Osmanlı Devleti bu isteği kabul etmeyince İtalya, Osmanlı'ya savaş ilan etti.

Osmanlı, bölgeye karadan ve denizden gereken yardımı gönderemedi.

Mustafa Kemal, Enver Bey ve Fethi Bey gibi gönüllü subaylar, Trablusgarp'a giderek halkı örgütleyip İtalyanlara karşı başarılı bir şekilde mücadele ettiler.Mustafa Kemal, Derne ve Tobruk'ta; Enver Bey, Bingazi'de önemli başarılar kazandılar. İtalya, Osmanlı'yı zor durumda bırakmak için Çanakkale Boğazı'nı abluka altına aldı ve On İki Ada'yı işgal etti.

I. Balkan Savaşı'nın başlaması üzerine Osmanlı Devleti barış istemek zorunda kaldı.

Osmanlı Devleti ile İtalya arasında Ouchy (Uşi) Antlaşması imzalandı (18 Ekim 1912).

✓ Trablusgarp İtalya'ya bırakıldı.

✓ Böylece Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'daki varlığı sona erdi.

✓ On İki Ada da geçici olarak İtalya'ya bırakıldı.

Balkan Savaşları

Karadağ'ın saldırısıyla başlayan I. Balkan Savaşı'nda; Sırbistan, Bulgaristan ve Yunanistan'ın da savaşa katılmasıyla birlikte Osmanlı Devleti kısa sürede yenilgiye uğradı.

Bulgarlar, Kırklareli ve Edirne'yi işgal edip Çatalca'ya kadar ilerledi. Yunanlılar, Selanik'i ele geçirip Ege Adaları'nı işgal etti. Sırplar, Üsküp ve arkasından Manastır'ı işgal etti. Karadağlılar, İşkodra'yı ele geçirdi.

Bütün bu gelişmeler yaşanırken Arnavutluk bağımsızlığını ilan etti.

Büyük devletlerin arabuluculuğu neticesinde yapılan Londra Antlaşması (30 Mayıs 1913) ile Osmanlı Devleti, Midye- Enez hattının batısında kalan topraklarını kaybetti.

Osmanlı Devleti karşısında büyük başarı kazanan Balkan Devletleri, toprak paylaşımı konusunda birbirleriyle anlaşamadılar. Bulgaristan'a karşı diğer Balkan Devletleri tarafından kurulan ittifaktan faydalanan Osmanlı Devleti, saldırıya geçerek Edirne ve Kırklareli'yi düşman işgalinden kurtardı.

II. Balkan Savaşı sonucunda Balkan Devletleri Bükreş Antlaşması (10 Ağustos 1913) ile Osmanlı Devleti'nden aldıkları yerleri aralarında paylaştılar.

Osmanlı Devleti Bulgaristan ile İstanbul, Yunanistan ile Atina ve Sırbistan ile İstanbul antlaşmalarını imzaladı. Sonuç olarak Balkan devletlerinin sınırları değişti. Osmanlı Devleti Makedonya, Arnavutluk, Ege Adaları gibi Balkan topraklarının büyük bir kısmını kaybetti.

DAĞILMAYI ÖNLEME ÇABALARI

Osmanlı Devleti'ni dağılmaktan kurtarmak ve eski görkemli günlerine geri döndürmek amacıyla çeşitli fikirler ortaya atılmıştır. Bu fikirlerin başlıcaları Osmanlıcılık, İslamcılık, Türkçülük ve Batıcılık olmuştur.

Osmanlıcılık akımı; dil, din ve etnik farklılıkları gözetmeksizin devletin sınırları içerisinde yaşayan bütün toplumları bir arada tutarak bir Osmanlı milleti yaratma amacını taşımaktaydı.

İslamcılık,Sultan II. Abdülhamid İslamcılığı fikirden eyleme dönüştürmüştür. Onun döneminde sarayda, toplum hayatında, eğitimde ve dış siyasette İslamcılığa önem verilmiştir.

Türkçülük. Bu düşünceye göre önce Osmanlı Türklerinin, Türk olmadıkları hâlde Türkleşmiş olanların ve millî bilinçten yoksun olanların bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Daha sonra ise Asya kıtasıyla Doğu Avrupa'da yayılmış olan Türklerin birleştirilmesine geçilerek büyük bir siyasal milliyet meydana getirilmesi amaçlanmıştır.

Batıcılık ise, Batı'nın siyasi, sosyal, ekonomik, kültürel görüşlerine uygun bir devlet anlayışını savunur.

Osmanlı Devleti'ni dağılmaktan kurtaramamıştır ama Batı'nın bilimsel ve teknik gelişmelerinin örnek alınması, Türkiye Cumhuriyeti'nin gelişmesinde önemli bir etken olmuştur.

Sorular

1-XIX. yüzyıl Osmanlı Devleti'nde pek çok alanda değişimin yaşandığı bir dönemdir.

Aşağıdakilerden hangisi bu değişimlerin yaşandığı alanlardan birisi değildir?

A) Siyasi sınırlar
B) Yönetim anlayışı
C) Kültürel hayat
D) Demografik yapı
E) Hanedan ailesi

Cevap:E

2-Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde ortaya çıkan bazı fikir akımları şunlardır:

● Osmanlıcılık ● Türkçülük ● İslamcılık

Verilen fikir akımları ile ulaşılmak istenen temel amaç aşağıdakilerden hangisidir?

A) Müslüman halk arasında birlik ve beraberliği sağlamak
B) Gayrimüslimlerin ayaklanmalarına karşı tedbir almak
C) Türk nüfus yoğunluğunu artırmak
D) Osmanlı Devleti'nde demokrasinin gelişmesini sağlamak
E) Osmanlı Devleti'nin parçalanmasına engel olmak

Cevap: E

3- Osmanlı Devleti Balkan Savaşları ile Arnavutluk, Makedonya, Ege Adaları ve Batı Trakya'yı kaybetmiş; kaybedilen yerlerden Anadolu'ya göçler başlamıştır.

Bu durum aşağıdakilerden hangisine kanıt olarak gösterilemez?

A) Anadolu'da nüfusun arttığına
B) Osmanlı Devleti'nin imparatorluk özelliğini kaybettiğine
C) Osmanlıcılık düşüncesinin önem kazandığına
D) Osmanlı Devleti'nin etnik yapısının değiştiğine
E) Osmanlı nüfusunun azaldığına

Cevap: C